

## DEN GLEMTE GENERATION

---

Af førstepræst *Mads Lidegaard*, Godthåb

Har vi glemt en generation i Grønland? Er der et helt slægtled af mennesker mellem 25 og 50 år, som er snublet netop på det tidspunkt, da de skulle overtage føringen og sætte den nye generation i vej? Som idag står ved vejkanten og med stigende bitterhed ser den nye tids brusende strøm, deres egne børn, drage sig forbi uden mulighed for at følge med?

Det er et meget alvorligt spørgsmål - og alvoren bliver ikke mindre, når et blik på forholdene i dagens Grønland sandsynliggør, at det må besvares bekræftende.

Man har fra første færd erkendt, at det moderne samfund ikke kunne opbygges uden et moderne skolevæsen, og et sådant er da også i de sidste 10 år blevet opbygget i Grønland på mønstergyldig vis. Bortset fra de afsides liggende områder, som af praktiske grunde endnu ikke har kunnet få rigtig glæde af den nye skoleordning, er der vist almindelig enighed om, at den opvoksende generation har sit på det tørre, hvad angår muligheder for at få en tidssvarende undervisning og oplysning.

Ovenpå børneskolen har man skabt en omfattende *aftenskoleordning* som rækker ud til de mindste udsteder og som væsentligst præsterer en supplerings og uddybning af børneskolens stof. Aftenskolen lider dog af enkelte alvorlige brist, som begrænser dens værdi for den voksne generation stærkt: For det første søges den mest af teen-agers. Det er en udbredt opfattelse, at den kun henvender sig til „inusugtut“ (som jo dog i reglen netop har nået at nyde godt af den forbedrede børneskole), mens ældre pæne gifte folk ikke har noget der at gøre. Måske hænger det sammen med, at de ældre generer sig for at blotte deres manglende lærdom for de unge, måske med at fagene og stoffet ikke just er det, som de ældre føler at have mest brug for.

For det andet vil aftenskolens lærerkræfter, især på de mindre steder, ikke være i stand til at yde den undervisning, som de voksne har behov for. Det er jo ofte kateketen eller læseren på stedet, og den indsigt i det moderne samfunds problemer, som må formodes at være det største behov, besidder han næppe i meget højere grad end sine bopladsfæller.

Aftenskolen synes altså ikke i sin nuværende form at imødekomme de voksnes behov, men vi har jo dog *radioen*, som netop er blevet udvidet og udbygget for at fremme den almindelige oplysning. Ingen vil benægte, at radioen yder sin værdifulde indsats på denne front. Men spørgsmålet er, om den alligevel gør det i en sådan grad, at det virkelig batter noget. Stort set er Grønlands radio jo i lighed med sit danske ophav væsentligst en underholdende institution, og så stærk trang der end kan være til underholdning, er det alligevel et spørgsmål, om Grønlands radio på samfundets nuværende stadi ikke i højere grad må ændre karakter og gå mere målbevidst og direkte ind i oplysningsarbejdet. Herom mere senere – men foreløbig vil jeg nøjes med at slå fast, at radioen i dag *ikke* pånær løser den glemte generations problem.

Det samme må siges om det almindelige kulturelle arbejde, som udføres på mange fronter – møder, diskussioner, film o. s. v. Alle gode hensigter til trods bliver det kun spredte og usammenhængende forsøg, som ikke formår at ændre helhedsbilledet. Det samme må siges om *kontakten* mellem den nye tids stødtropper, de danskuddannede grønlandere og de udsendte på den ene og den brede befolkning på den anden side. Kontakten er ikke så bred, at den kan formidle forståelsen af og kendskabet til alt det nye.

Skævheden er der altså, og der synes ikke at blive gjort noget radikalt for at få den fjernet. Spørgsmålet må da blive: *Hvorfor er det sådan?* Hvorfor har man ikke for længst sat ind for at få Grønlands voksne befolkning til at forstå det, der sker med deres land?

Forklaringerne er mange. Rent praktisk har vanskelighederne været store. Sproget har selvfølgelig gjort sit. Den just nævnte kontakt vil aldrig blive virkelighed, så længe sprogskellet består. Udsendt lærerkraft har ikke kunnet benyttes på grund af sproget, og de indtil nu få danskuddannede grønlandske lærere og andre mulige lærere har været travlt optaget af andre opgaver, i reglen bjerge af tolkearbejde, for at få hele samfundsmaskineriet til at køre. Og for den kvalificerede arbejdskraft gælder det jo i almindelighed, at den er hårdt udnyttet.

Den tungest vejende grund er dog nok den, at man på forhånd har betragtet opgaven som håbløs – eller måske snarere overflødig. Der har sikkert i hele synet på det nye Grønland været en tendens til at afskrive den voksne generation og samle kræfterne om den opvoksende slægt, idet man har haft en forestilling om, at når blot den blev rigtigt opdraget, ville alt blive godt, når den voksede til om 10–20 år, og så måtte man affinde sig med, at deres forældre måtte blive tilbage og nøjes med glæden over børnenes triumf.

Og man har vel også en forestilling om, at de tekniske anlæg og hele det nye samfundsmaskineri af sig selv vil opdrage befolkningen, når den blot har de grundliggende kundskaber i orden – kan læse, skrive og regne.



*For den unge generation, fra fødslen til skolegangen er slut, og for den gamle generation gør det grønlandske samfund en betydelig indsats, men mange af de voksne mellem 25 og 50 år står ved vejkanten og ser med stigende bitterhed den ny tid, deres egne børn, drage forbi sig uden mulighed for at følge med.*

Eller måske har man simpelthen i nyordningens heksekedel indtil nu ikke haft eller givet sig tid til at analysere situationen og følgelig planlægge et effektivt pædagogisk fremstød til bedste for det forsømte slægtled. Måske vil de humanistiske undersøgelser åbenbare forsømmelserne og afstedkomme større aktivitet, men det haster – der er allerede snart gået 10 år under nyordningen, 10 kostbare år, hvis man er blandt dem, der gerne ville nå at vinde med.

Men er det så så galt, som det er gået? Kan vi ikke nøjes med at beklage faktum og trøste os med, at det snart bliver bedre, når mønsterskolernes produkter overtager styret?

Hertil er for det første at sige, at selv om det *kun* var de voksne, det drejede sig om, så er de dog immervæk 10.000 mennesker, som det nok var umagen værd at slå et slag for.

Men nu er det næppe dem alene. Sagen er vist desværre den, at de forsømmelser, der her sker, vil svide til landet længe efter, at den glemte generation er havnet på alderdomshjemmene. Hvis vi skal ind til kernen af problemet, må vi prøve at se

på, hvilke faktorer det er, der skaber det kommende samfunds mennesker, altså dem, der er børn idag. I skolen erhverver de sig elementære færdigheder, en vis – dog ret begrænset – kundskab, et mere eller mindre solidt kendskab til rigssproget, en vis sans for orden og regelmæssighed og for funktionerne i en moderne tilværelse. Men, og det er nok her, man har overvurderet skolens betydning – de modtager ingen afgørende påvirkning af karakteren, mentaliteten, ingen afgørende indstilling overfor de problemer, de møder senere i livet, – ingen afgørende påvirkning af viljen, – ingen afgørende moralsk ballast. Jeg siger ikke, at skolen ikke prøver på det – men det kan den blot af mange forskellige grunde ikke klare. Denne meget væsentlige side af de nye små mennesker, karakter, moral, indstilling, vilje, dannes i hjemmet, af forældrene, medmindre de da forsømmer denne opgave med det resultat, at børnene nærmest ingen opdragelse får. Der tales her om børneskolen, som jo de allerfleste unge må nøjes med.

Det, børnene lærer i skolen, er alligevel så meget, at de i kraft af bedre kundskaber og bedre adgang til uddannelse klart vil distancere de ældre, for hvem det nye stadig er noget fremmed og måske nærmest noget fjendtligt, samtidig med at de stadig uddannelsesmæssigt må se de unge gå foran og blive foretrukket – og måske endog blive overordnede de ældre.

De ældre skulle nærmest være engle, hvis de ikke reagerede mod dette, reagerede mod den nye orden, som så brutalt skubbede dem i baggrunden, mod alle de nye ideer, som de ikke forstår, mod de unge, som går foran, mod de danske, som indfører det nye. Det er indlysende, at den livsholdning, den moral, som de ældre er opdraget med, på mange måder slet ikke svarer til det nye samfund. Men man kan ikke forvente, at mennesker uden videre accepterer, at sådanne forestillinger negligeres. De vil føle det som uret, hvis de da ikke samtidig bringes til at forstå baggrunden for forandringen, ideen bag den.

Tilsvarende vil de unge let få den fornemmelse, at de ældre og deres livsvisdom er forældet og værdiløs - og vil følgelig være mere eller mindre uimodtagelige for den opdragelse, som forældrene prøver at indpode dem. Hvis forældrene så på deres side lægger hænderne i skødet og opgiver ævret, bliver resultatet nemt, at de unge lærer en hel masse, men ikke får nogen moralsk ballast, ikke får en livsholdning, som lader dem udnytte færdighederne rigtigt og hvad værre er: Hvis forældrenes ofte ret negative indstilling overfor det nye alligevel mere eller mindre smitter af på børnene, får vi altså en ungdom, som er skeptisk eller fjendtlig indstillet imod *det* nye samfund, som netop de skulle bygge op. Vi får børn i skolen, som har fortræffelige dansklærere, men er uvillige til at lære dansk. Vi får unge med den ene interesse at tjene mange penge, og bruge dem, men uden solidaritet og ansvarsfølelse overfor den udvikling, de er med i, uden nogen idealisme, uden et fast mål for deres tilværelse.



*Kan den unge grønlanderinde dansk, har hun mulighed for kontakt med og forståelse af den ny tid - hvis ikke, er det et spørgsmål, om hun kan undgå at blive skeptisk og fjendtlig indstillet over for det ny samfund.*

Vi kan ikke ustraffet lade hele den voksne generation i Grønland sidde med stigende surhed og bitterhed med en fornemmelse af at være glemt og afskrevet, uden at det kommer til at præge den opvoksende generation afgørende, uden at det hæver sig grumt på hele det opbygningsarbejde, man nu ofrer så meget på heroppe. Det er uden videre klart, at problemet bliver endnu mere grelt for de mange, der må omskifte et roligt bopladsliv med en ny tilværelse i en moderne industriby. De vil for

alvor føle sig fremmede og udenfor, og både de og deres børn vil meget nemt synke ned i moralsk og menneskeligt uføre.

For deres vedkommende må det understreges, at den gamle bybefolkning har et meget stort ansvar for, hvordan omstillingsprocessen kommer til at forløbe. Der må vises megen overbærenhed, man må modtage dem med velvilje og hjælpe dem tilrette efter bedste evne. Ellers vil de ubevidst eller bevidst hævne sig på deres nye hjemsted ved at blive et besværligt og dyrt proletariat, som kan skaffe kommunen mange ubehagelige problemer.

Det er umuligt at bevise, hvor mange af den nye tids meget omtalte samfundsproblemer, som direkte har deres rod i den glemte generation og dens reaktioner. Men det turde være temmelig givet, at kønslig holdningsløshed, umådeholdent drikkeri, stigende kriminalitet, og hvad man ellers jamrer sig over i nutidens Grønland, hænger nøje sammen med det moralske sammenbrud, som nederlaget overfor den nye tid afstedkommer hos mange mennesker.

Erfaringen har allerede vist, at problemerne *ikke* er klarert med stigende indtjening. Tværtimod er nogle af de steder værst i moralsk henseende, som har haft de allerbedste muligheder for god indtjening. Pengene forsvinder igen uden andre varige virkninger end stigende elendighed - uden bedre møbler, bedre tøj til børnene, bedre redskaber. Nytiden virker i disse tilfælde simpelthen som gullasch-tiden under besættelsen, og det var jo ikke meningen - og *er* ikke meningen med de mange investerede millioner.

Konklusionen må uvægerligt blive, at den glemte generation betyder en akut fare for hele opbygningsarbejdet og et kolossalt spild af værdier og tid, samtidig med at den rent menneskeligt truer med at trække befolkningen nedad.

Det er i denne forbindelse værd at bemærke, at andre steder i verden, hvor man står overfor nøjagtigt de samme problemer som her, har man fra starten erkendt nødvendigheden af at drage den allerede voksne befolkning med ind i arbejdet. Det må her være naturligt at begynde med vore nærmeste naboer, de canadiske eskimoer, og citere, hvad een af foregangsmændene i oplysningsarbejdet derovre, lederen af det katolske skolearbejde i Mackenzie distriktet, Paul Piché, siger: „I intet menneskeligt samfund er det så meget børnene som sådanne, der er hovedformidlere af indførelse af det kulturelle skifte. Uundgåeligt vil de modne voksne bære hovedbyrden af processen. Grunden hertil er simpel: Et barn er kun et underordnet medlem af en given familie, som så igen i enhver henseende er et led af samfundet. Det er indenfor dette skelet, at dets groende personlighed begynder at udskille sig fra børn født i andre familier i andre samfund. Igennem selve denne vokseproces indenfor familien og samfundet tilegner det sig de karaktertræk, den holdning og de færdigheder, som dets forfædre har udviklet gennem århundreder, gennem kampen for at beherske de

psykiske og sociale livsforhold for at tilfredsstille deres behov. Da de voksne er de hovedansvarlige for at tilvejebringe dækning for dette behov, må de derfor være de første til at blive vejledede m. h. t. at veje fordelene ved den nye kulturs elementer mod den gamles.“ Eller lederen af norddistrikternes samlede skolevæsen, mr. J. V. Jacobsen: „Vi føler, at den største fremgang kan nås, hvis de voksne selv lærer sammen med børnene.“

I det unge skolevæsen derovre tager man da også konsekvensen af disse synspunkter og søger bevidst at drage den voksne befolkning effektivt med ind i oplysningen.

Går vi til andre af de uhyre områder, hvor man slås med indførelsen af den tekniske kultur, møder vi det samme billede: De voksne søges draget med, alle kræfter sættes ind på at gøre dem til velvillige veloplyste medarbejdere. Et enkelt citat fra en rapport om Indiens skoleradio for voksne: „Hvis manden i landsbyen kan blive opdraget til at erkende sin egen rolle i samfundets udvikling og kan fås til at fuldføre denne rolle med tillid og forståelse, da vil oplysningsprocessen have opfyldt sit formål.“ Det er lidt beklemmende, at det ikke er os i Grundtvigs fædreland, der har formet denne sætning med henblik på Grønland. Et flygtigt blik på diverse rapporter viser samme indstilling i Ghana, Sudan, Sydamerika – og forøvrigt ikke mindst i de kommunistiske samfund.

Såvidt selve postulatet om den glemte generation. Det næste og sådan set afgørende spørgsmål bliver: Kan der rådes bod på det – og hvordan kan det gøres?

Det bliver altså i første række et spørgsmål om voksenundervisning, og det vil da være på sin plads først at få klarhed over de forskellige typer af sådan undervisning, idet dette begreb dækker over mange ting.

Først er der den elementære alfabetiske undervisning – at læse, skrive og regne. Når man griber til at give voksne en sådan undervisning, skyldes det simpelthen, at man har forsømt at give dem den som børn. Det er klart, at en hel del af kræfterne indenfor voksenundervisningen spildes på dette elementære arbejde rundt i de mange lande, hvor der endnu hersker analfabetisme. Her i Grønland er vi dog trods alt så heldigt stillede, at befolkningen som helhed er i stand til at læse og skrive og til en vis grad regne, og bortset fra opfriskning og suppleringskurser skulle der ikke være noget akut behov for den slags voksenundervisning. En undtagelse danner dog danskundervisningen. Rigssproget er blevet mere og mere nødvendigt for at følge med i udviklingen og nå fuld ligestilling, og der kunne være god grund til også at give den ældre generation dette våben i hænde i så vid udstrækning som muligt.

Mens denne første form for voksenoplysning naturligvis er til dels overflødig i veloplyste lande, gælder dette ikke den anden, som man kunne kalde: Oplysning om samfundet og det liv, man skal leve i det. Den slags oplysning kan kun i begrænset udstrækning gives i børneskolen, da børnene mangler den livserfaring, som er en

forudsætning for at forstå denne undervisning eller i hvert fald interessere sig for den. Det er uden videre klart, at i lande, hvor folket tager del i styret, må de krav, der stilles til det om oplysning og modenhed være endnu større, og det er da også denne form for voksenundervisning, som i de sidste menneskealdre er slået igennem i en række lande i form af højskoler, ungdomsskoler, aftenskoler, studiekredse o. s. v. Det er naturligvis lige så klart, at jo større spring en befolkning må tage, jo længere dens livsform fjerner sig fra det moderne samfunds, des større og mere effektiv må dette oplysningsarbejde være.

Hvad skulle da grundstoffet være i en sådan voksenoplysning i dagens Grønland? Ja, man kunne begynde med den nye arbejdsform – specialisering, rationalisering, præcision og tid, maskinerne og deres særlige love, pasning, afskrivning, forrentning o. s. v. Man kunne tage penge – den enkeltes og familiens med budget, opsparing, – eller offentlige og erhvervs-pengemidler, kapital, investering, principperne for offentlige ydelser i normale samfund, andelsbevægelse, folkestyret og dets krav. Man kunne tage opdragelsens og uddannelsens nødvendighed sammen med moderne lønprincipper, de nye vilkår for forholdet mellem mand og kvinde, den rette brug af nye fænomener, nye varer, nye huse, spiritus, tobak, nye redskaber. De nye betingelser for ernæring, hygiejne. Fritidsproblemer ville være oplagte emner – og meget, meget mere. Ikke mindst da grundprincipperne i det nye, målsætningen, som man nu begynder at tale om, – hvorfor det hele sker og sker på den måde, og hvad den enkelte har at gøre for at hjælpe med.

Alt dette må naturligvis meddeles i en sådan form, at det bliver forståeligt for enhver – med andre ord lægges pædagogisk til rette. Man kunne for at anskueliggøre dette vende det før nævnte grundstof om og sige, at undervisningen skal søge at besvare spørgsmål som: Hvorfor bliver folk så sure, når man pludselig skifter arbejde, fordi det ikke er morsomt længere? – Hvorfor kan man pludselig komme ud for, at akkorden nedsættes på et arbejde, fordi der er kommet nogle nye maskiner til eller ordnet om på arbejdsgangen? – Hvorfor skal man absolut overholde tiden – næsten på minutter – i stedet for at tage det lidt mere lemfældigt, blot man gør arbejdet? Hvorfor må der stilles større krav til føreren af en stor lastbil end til den gamle lejede, som kørte med trillebør fra havnen? Hvorfor skal vi flytte? Hvorfor får de andre mere i løn? Hvorfor skal vi ikke bare købe de varer, vi har lyst til, når vi har pengene? Hvorfor bliver min motor så hurtigt udslidt? Hvorfor forsvinder pengene så hurtigt igen? Hvad er slutmålet med det hele, og hvad bliver min rolle i det? Hvorfor vil børnene ikke høre efter, og hvorfor laver de så mange tåbelige ting? Hvorfor skylder jeg samfundet noget? Hvorfor får vi ingen vand i husene? Hvorfor er det nye hus så mærkeligt indrettet? Hvorfor er alting så dyrt? Hvorfor er det nødvendigt, at vi skal vide så meget? Og meget til af samme slags.





*Den grønlandske sømand kan godt affinde sig med, at der stilles andre og større krav til en motorbådsfører end til kajakmanden, men han skal lære det.*

Hovedsagen er, at man hele tiden knytter til der, hvor folk selv føler problemerne og stiller spørgsmålene.

Hertil må lægges, at det ikke er gjort med den nøgne oplysning. Næsten endnu vigtigere er det at få vakt interessen for at være med i udviklingen, viljen eller om man vil og tør: begejstringen. Man behøver ikke på grund af dette udtryk at se Kinas syngende arbejderkolonner for sig, men der findes virkelig så megen reel baggrund for en fælles indsats i et samfund som det grønlandske nu, at der skulle være noget håndgribeligt at samles om. Og alfa og omega bliver i alt fald: Om man får vakt den gode vilje til at være med – så skal resten såmænd nok følge i tilgift.

Der må på dette sted retfærdigvis siges, at der fra administrationens og politikernes side gøres meget for at få befolkningen til at forstå de dispositioner, man er nødt til at træffe, – og i det hele taget betyder selve det politiske liv, f. eks. i landsrådet, ganske givet en udmærket oplæring i mange af samfundets grundprincipper, men det gælder som tidligere anført om også den øvrige oplysningsvirksomhed, at det er ikke nok, det når ikke rigtigt ud til de brede lag – eller rettere ind til dem.

Det var den anden slags voksenoplysning – om det nye liv i almindelighed, og den er altså af fundamental betydning. Men den tredje tør vi heller ikke overse: Nemlig en faglig dygtiggørelse, også af de ældre, til at fylde en plads i det moderne samfund på linie med deres børn. Om det så skal ske ved en reel uddannelse eller ved en supplerig af den gamle uddannelse, som de jo i mange tilfælde har, må man jo hitte ud af for hver enkelt, men det synes meget ønskeligt, at man sætter kraftigt ind for at give de ældre en reel chance for også at følge med rent fagligt.

Dette vil meget let ramle sammen med lønprincipper, ansættelsesprincipper og juridiske regler, men det er et spørgsmål, om ikke vi må prøve at være smidige i overgangstiden – for sagens skyld – og finde udveje for at få disse 10.000 voksne erfarne mennesker aktivt med ind i opbygningsarbejdet heroppe. I næste generation vil der formodentlig ikke være behov for sådanne særordninger, og da kan juraen så igen få lov at triumfere, – men mon man dog ikke idag kunne tage lidt mere praktisk og livsnært på disse problemer. Kan man ikke lade erfaring og modenhed tælle så meget, at man kan blive ligestillet eller overordnet folk med bedre faglig uddannelse på disse kvalifikationer. Kan man ikke finde fornuftige suppleringskursus, som kan give de gamle uddannelser samme lønmæssige rettigheder som de nye? Det er en farlig merbegünstigelse af de unge, når de med den nye uddannelse i en meget tidlig alder kan opnå lønninger, som ligger over forældrenes – det er vanskeligt at bevare det rette sunde forhold mellem generationerne under de forhold.

Som fjerde og sidste gren af voksenundervisningen må nævnes en videregående udvidelse af horisonten og den almindelige oplysning. Portene ud til den store verden, som vi efterhånden alle hører med til, må slås op, historie, litteratur, kunst,

musik, verdenspolitik. Alt dette er så vist ikke uvæsentligt endsige luksus, men jeg nævner det til sidst, fordi det trods alt må komme efter de andre ting. Alligevel vil det være nødvendigt at have det med, hvis grønlænderne skal indtage deres plads blandt andre oplyste folk i verden og forstå sig selv som led af den store sammenhæng.

Enhver med kendskab til forholdene heroppe vil forlængst have spurgt sig selv: Jamen hvem skal gøre alt det? Hvem skal være lærerne i en så gigantisk oplysningskampagne?? Det skal uden videre indrømmes, at dette spørgsmål straks afslører hele projektets achilleshæl: Disse lærere synes ikke at være tilstede uden videre. De dansktalende må lades ude af betragtning, så længe befolkningen ikke forstår rigssproget – og det gør den glemte generation jo netop *ikke*. Tilbage bliver de unge grønlændere, som kender Danmark og moderne samfundsforhold, og som har den fornøde indsigt og modenhed. De er ikke så mange endnu, men de bliver hastigt flere. Bortset fra deres reelle faglige arbejde, er de stort set optaget af reproduce-rende virksomhed – som tolke, som oversættere af danske love, artikler, bøger o. s. v. Det er selvfølgelig udmærket, men derved bliver deres forhold til deres landsmænd højst uvirkeligt og indirekte – for de taler aldrig for sig selv. Og danskerne på deres side kan kun henvende sig til befolkningen igennem tolkene – altså også indirekte – og vel meget tit sådan, at mening, tonefald, nuancer går mere eller mindre tabt. Befolkningen må altså savne den direkte personlige appel og oplysning, som den har så hårdt brug for.

Det er disse unge fyre, som må aktiviseres. De er de eneste, som kan få deres landsmænd til at forstå, hvad det hele går ud på, – de eneste, som har mulighed for at øve en direkte påvirkning. I kraft af deres gode uddannelse har de trods deres ungdom så megen autoritet, at deres ord vil have vægt. De er selv en del af folket, – de kender dets tankegang og udtalte følelser. De har alle chancer for at gøre den indsats, som *skal* gøres: At få deres forældre med – ikke som modstræbende skeptikere og kværulanter, men som aktive medarbejdere. De må forstå det store ansvar, der hviler på dem – og tage arbejdet op – vågent og selvstændigt. For her kan nok så mange penge og nok så mange udsendte intet gøre.

Man kan måske ikke forvente, at disse unge uden videre skal have det overblik, der skal til for altid at sætte ind på de rigtige steder og for at få dette arbejde organiseret, så det virkelig bliver effektivt. Men det ville da måske være rimeligt at give dem et kort kursus i de love, som nu engang viser sig at gælde, hvor man skifter om fra primitiv til teknisk livsform, så de forstår, hvor skoen trykker – og så naturligvis pudse begreberne om det moderne samfund så meget op, at de ved, hvad de taler om. Det skulle ikke være umuligt på den måde at få en flok af dygtige og ivrige stødtropper, som kunne sættes ind i arbejdet – og arbejde på egen hånd. Man

kan i denne forbindelse ikke lade være at tænke på de lederkursus, som slet ikke er ualmindelige i dansk folkeoplysningsarbejde, og som sender dygtige aktive folk ud i marken. Det kan forøvrigt forekomme mærkeligt, at disse unge dygtige folk, som er så ivrige efter at få overladt ansvaret for så meget som muligt og få grønlandere ind blandt nyordningens stødtropper, – at de ikke forlængst af sig selv har taget føringen på dette vigtige område, hvor de har forudsætningerne og derfor hovedansvaret.

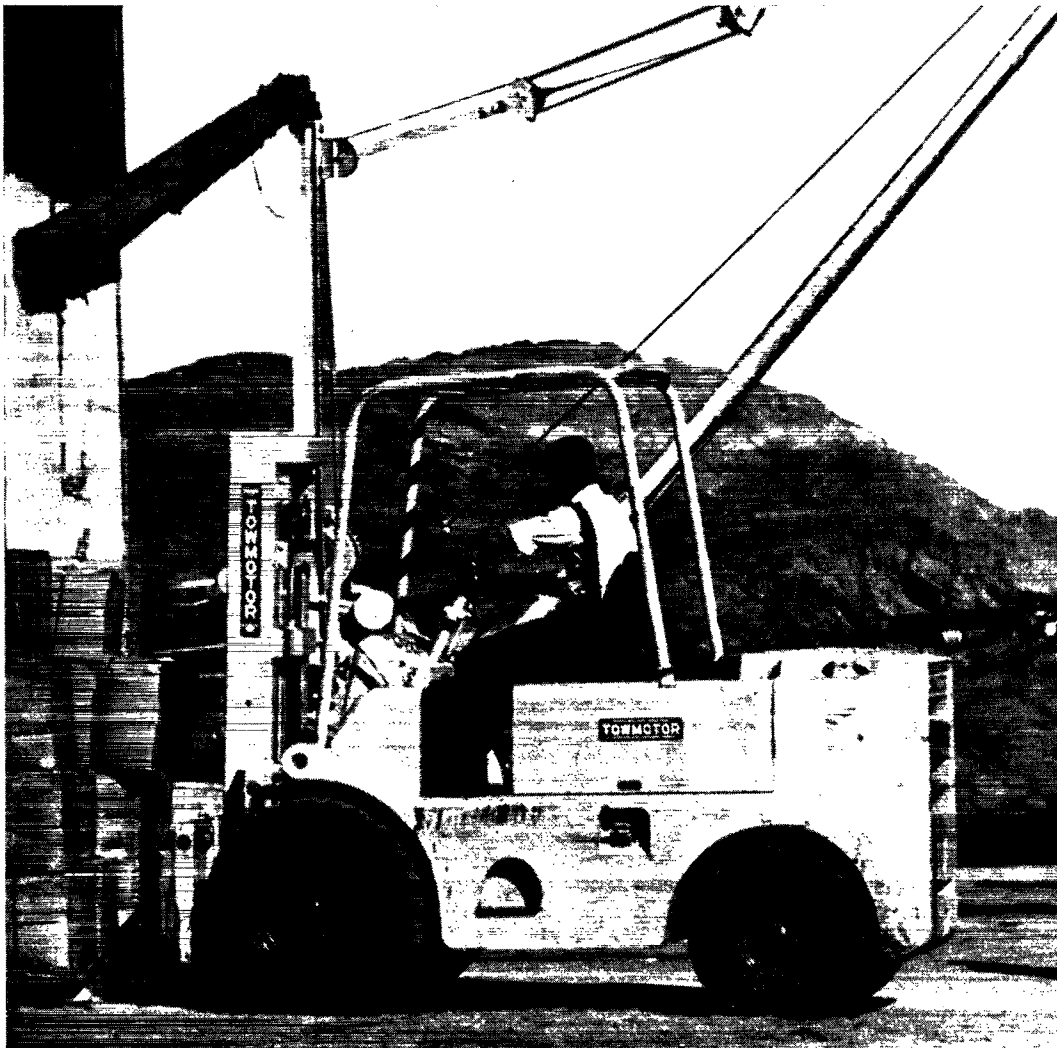
Hvad den rent faglige uddannelse af den ældre generation angår, må lærerkræfterne selvfølgelig fremskaffes efter hver enkelt institutions muligheder, og her bliver det vanskeligere at opstille faste retningslinier.

Tilbage bliver så spørgsmålet: Hvordan? Hvilke metoder skal der anvendes?

Det vil være enfoldigt ikke at udnytte så oplagt en chance, som radioen giver. Men det må da være det bedste, der kommer frem ad den vej – og i en sådan form, at det kan opfattes af enhver. Radioen må da føle det som sin hovedopgave at formidle denne oplysning og må derfor lægge en fast linie, en fast plan, hvor de enkelte bidrag kan passes ind og virke sammen. Man kunne eksempelvis samle sig om bestemte emner i visse sæsoner og sørge for at få dem belyst så alsidigt som muligt. Og man må som ledesnor stadig bevidst have for øje: Hvor kniber det mest? Hvor er der størst behov for at sætte ind netop nu?

Dernæst må der pustes nyt liv i aftenskolen – og folk må bringes til at forstå, at den i sin nye form er for *alle* – ja, måske mest for de ældre. Og man må gøre undervisningen så levende, at de ikke bliver trætte af at komme. Det vil igen som allerede nævnt kræve en hel del instruktion af lærerkræfterne, men udbyttet må skønnes at kunne blive ulejligheden værd. En stor støtte ville det være, om man til dette formål fik tilvejebragt pædagogisk og aktiviserende materiale f. eks. i form af arbejdshefter, og en løbende instruktion af lærerne kunne så finde sted ved udsendelse af dupliserede vejledninger fra en central organisation. En lignende ordning praktiseres for øjeblikket ved civilforsvarsundervisningen i Danmark og fungerer fint. Der skal laves familiebudgetter, tegnes befolkningskurver, produktionstabeller, skematiske oversigter over samfundets indretninger, gives regneopgaver ud fra det foreliggende materiale o. s. v. o. s. v. En sådan undervisning kan blive spændende både for lærer og elever – og behøver ikke at kræve så store forudsætninger endda.

De steder, hvor ingen fast lærer findes, må opsøges af de bedst egnede, og gennem foredrag og timer må de bedst egnede læreremner gøre deres arbejde. Hvorvidt man skal gå over til dagskursus nogle steder eller anvende helt andre metoder igen må praksis vise, når først arbejdet er kommet igang og de rigtige folk parate. At højskolen, når den engang kommer, vil have en kolossal betydning på denne front, er umiddelbart indlysende. Her vil kunne uddannes stødtropper, også blandt



*Det var simplet at køre med trillebør, men når den unge grønlander har lært at køre med gaffeltruck er det morsommere, lettere og hurtigere.*

de mange dygtige unge, som *ikke* har en Danmarksuddannelse bag sig, og når de årligt spredes ud over landet, vil det hurtigt kunne mærkes.

Man kan måske få en fornemmelse af, at det udsendte personel nærmest er afskrevet i denne forbindelse. Det er som allerede nævnt heller ikke dem, som i første række må tage denne opgave op, men samtidig er det dog oplagt, at de også på deres side kan gøre et stort arbejde. Men en vigtig forudsætning er det da, at de forstår, hvad det er, der tiltrænges, at de forstår befolkningens situation og ikke blot bedøm-

mer den med en fantasiløs dansk alen. Også de må – som man jo forøvrigt også allerede påtænker - lære landet og dets problemer at kende – også i teorien. Situationen vil både fra Grønland og fra andre steder i verden med lignende problemer allerede nu være så grundigt kortlagt, at det må være muligt at meddele en saglig og givende indførelse i befolkningens aktuelle problemer – og i de krav, som deraf følger til hele det udsendte personale.

Det er en gammelkendt sandhed, at når man løfter i flok, er det utroligt, hvad man magter. Men hvis en del af flokken trækker i modsat retning, spildes alles kræfter. Vi har ikke længere råd til, at en stor del af befolkningen heroppe enten trækker imod eller slet ikke trækker. Vi må have alle med, også den glemte generation, hvis livsgrundlag vi har taget bort under fødderne på den. Og det må ske snart, hvis ikke det skal blive den tabte generation.

